

Uitvoeringsprogramma VTH-2026

Gemeente
**EDAM
VOLENDAM**

Ondernemend en betrokken.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Ontwikkelingen in 2026.....	4
2. Doelstellingen.....	5
2.1 Strategische doelstellingen	5
2.2 VTH Doelstellingen	7
3. Stand van zaken.....	8
3.1 Terugblik 2025	8
4. Wat gaan we doen in 2026?.....	9
4.1 Vergunningen bouwen en milieu	9
4.2 Vergunningen, meldingen en ontheffingen APV en bijzondere wetten	9
4.3 Adviescommissie fysieke leefomgeving	9
4.4 Voorlichting omgevingsvergunning.....	10
4.5 Bezwaar en beroep.....	10
4.6 Toezicht en handhaving.....	10
4.7 Planning en beleidsproducten.....	14
5. Middelen	15
5.1 Personele middelen.....	15
5.2 Financiële middelen	15
5.3 Organisatorische criteria	16
5.4 Kwaliteitscriteria.....	17
5.5 Procescriteria.....	18
5.6 Samenwerkingen.....	18
6. Bijlagen	200
6.1 Indicatoren overzicht.....	200

1. Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving 2026 (hierna: Uitvoeringsprogramma VTH). In dit Uitvoeringsprogramma VTH wordt aangegeven hoe de gemeente zich in het aankomende jaar gaat inzetten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast zal er inzicht worden gegeven over bijzondere ontwikkelingen die spelen op het gebied van VTH binnen de gemeente en welke middelen hiervoor benodigd zijn en hoe dit organisatorisch gemonitord dient te worden.

1.1 Ontwikkelingen in 2026

Evaluatie APV en beleidsdocumenten

Eind 2024 maar ook in 2025 hebben integrale evaluatiegesprekken plaatsgevonden over het herinrichten van de Algemene plaatselijke verordening (hierna: APV). Organisatie breed is er gekeken waar aanpassingen gewenst waren en hoe deze aanpassingen konden worden ingericht. In 2026 zal de juridische uitwerking van de evaluatie van de APV plaatsvinden.

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

Op 21 oktober 2025 is de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie Gemeente Edam-Volendam vastgesteld door het college. Deze strategie is vooraf afgestemd met de gemeenteraad. Deze strategie is gericht op het kader waarbinnen er uitvoering wordt gegeven aan de vergunning-, toezicht- en handhavingstaken binnen het Omgevingsrecht, de Algemene Plaatselijke Verordening en Bijzondere Wetten in de Gemeente Edam-Volendam. Het beleidsdocument vindt zijn wettelijke grondslag in artikel 13.5 van het Omgevingsbesluit. Op basis van dit beleidsdocument is het Uitvoeringsprogramma VTH 2026 opgesteld.

Herijking Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond is een samenwerking tussen gemeenten en de provincie Noord-Holland voor de uitvoering van milieutaken. We zijn momenteel bezig met een herijking van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond en zullen dit proces doorzetten in 2026.

2. Doelstellingen

2.1 Strategische doelstellingen

Op 20 juli 2023 heeft de gemeenteraad de visie op de toekomstige ontwikkeling in de gemeente vastgesteld (de Omgevingsvisie). Een omgevingsvisie is een beleidsinstrument dat richting geeft aan de toekomst van de gemeente en geeft de strategische doelen voor onze 'fysieke leefomgeving' weer. De fysieke leefomgeving omvat gebouwen, infrastructuur, water, landschap, lucht, bodem, geluid en duurzaamheid. De omgevingsvisie ziet op het gehele grondgebied van de gemeente. De visie draagt bij aan het beoordelen van nieuwe ontwikkelingen, aangezien hierin wordt beschreven wat wij belangrijk vinden voor het gebied waarin we wonen, werken en recreëren.

De volgende punten worden als hoofdthema's aangemerkt in de Omgevingsvisie.

Krachtige kernen en linten

Het thema krachtige kernen en linten ziet op wonen, openbare ruimte, voorzieningen en sociale cohesie. Binnen de opgave wonen wordt het een uitdaging om voor een evenwichtige woningvoorraad te zorgen en om een kwalitatieve, gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden.

Werken aan ondernemen

De doelstelling is dat er binnen de gemeente voldoende werkgelegenheid aanwezig is voor de inwoners. Er moet ruimte zijn om bedrijven te huisvesten en nieuwe ideeën en bedrijven een kans te geven.

Ontspanning binnen handbereik

Edam-Volendam is altijd in beweging, waarbij de ruimte in de leefomgeving ook wordt gebruikt voor ontspanning. Er worden veel evenementen georganiseerd, waarmee de cultuur wordt omarmd en de historie beschermd. Het voornemen is aanwezig om een blijvend evenwichtig aanbod van evenementen voort te zetten.

Zorg voor water en land

Water, land en lucht verbindt ons, waardoor hier zuinig mee wordt omgegaan. Als uitgangspunt wordt genomen dat voor de gezamenlijke zorg van de leefomgeving voorzorgbeginsel en het beginsel van preventief handelen van toepassing is.

De energietransitie en de wens om energieneutraal te worden is aanwezig. Bij ontwikkelingen die betrokken zijn bij deze transitie wordt er zoveel mogelijk ingezet op alternatieven waarbij de ruimtelijke impact op de leefomgeving, het landschap en het milieu zo veel mogelijk wordt beperkt. Het gebruiken van zonne-energie wordt gestimuleerd. Het is echter niet wenselijk om medewerking te verlenen aan zonnepaneelvelden/ zonneakkers. Dit om verschraving van de bodem en verdere opwarming van de leefomgeving tegen te gaan.

Voorts wordt er ingezet op het behoud van de huidige luchtkwaliteit, waarbij geurhinder wordt tegengegaan. Er dient een goede balans aanwezig te zijn tussen wonen en werken. Dit geldt ook voor geluidhinder. Inwoners moeten zo min mogelijk geluidhinder ondervinden. Daarentegen moet de regelgeving ook niet te beperkend worden. Binnen de mogelijkheden van de Omgevingswet wordt hierin een afweging gemaakt die past bij de situatie of plek.

Klaar voor transitie

Op basis van de Transitievisie Warmte (hierna: TVW) wordt er wijkgericht concreet aan de slag gegaan met wijkuitvoeringsplannen en concrete projecten voor duurzame warmteopwekking voor woningen.

Daarnaast wordt in de Regionale Energiestrategie (hierna: RES) samengewerkt met de regio aan een regionale bijdrage voor de opwekking van duurzame energie.

Krachtige kernen en linten

Werken aan ondernemen

Zorg voor water en land

Klaar voor transitie

Ontspanning binnen handbereik

2.2 VTH Doelstellingen

In het VTH-beleid 2025-2030 zijn doelstellingen uitgewerkt die specifiek toezien op vergunningverlening, toezicht en handhaving. Over of deze doelstellingen zijn behaald en op welke wijze hier uitvoering aan is gegeven, wordt gerapporteerd in het jaarlijkse jaarverslag.

Veiligheid

- Ten minste 85% van de bouwwerken worden op de juiste plek gerealiseerd, voldoet aan redelijke eisen van welstand, zijn veilig en conform de regels van het omgevingsplan gebouwd;
- De cultuurhistorische waarde van de monumentale panden wordt behouden;
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving dragen bij aan een goed woon- en leefklimaat;
- De waardering van het woon-, leef- bedrijfsklimaat ligt tenminste op een 7;

Duurzaamheid

- Toetsing van BENG (Bijna Energieneutraal Gebouwen) bij 100% van de omgevingsvergunningen als het gaat om nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw;
- Verbetering van de certificering energieprestatie utiliteitsgebouwen (Label C);
- Inwoners en bedrijven stimuleren, faciliteren en informeren over duurzame energiebesparende maatregelen. Betrokken partijen (aanbieders en consumenten) met elkaar in contact brengen.

Dienstverlening

- De klanttevredenheid van de afhandeling ligt ten minste op 75%;
- Ten minste 55% van de vergunningen voor bouwen wordt binnen een termijn van 6 weken afgehandeld;
- 90% van de besluitvorming op vergunningaanvragen valt binnen de wettelijke termijnen;
- De besluiten en correspondentie richting de burger is leesbaar en in begrijpelijke taal;
- Maximaal binnen 4 tot 8 weken na het indienen van een handhavingsverzoek worden bevindingen en het verdere verloop van de afhandeling van het verzoek aan de indiener schriftelijk bekend gemaakt;
- Het team draagt bij aan het verbeteren van de algehele informatievoorziening over VTH op de gemeentelijke website.

Uitvoeringskwaliteit

- Ieder jaar wordt een (uitvoerings-)proces verbeterd om doorlopende kwaliteitsontwikkeling te borgen;
- Integraliteit van de vergunningverlening wordt via het Edam-Volendams Ruimtelijk Planproces (EVRPp) en de bouwcommissie geborgd;
- 90% van de bezwaar- en beroepsschriften m.b.t. vergunningverlening is ongegrond;
- Het toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen is helder door het vaststellen van een ontheffingenbeleid;
- Het omgevingsplan is actueel en toekomstbestendig;
- Gedurende de beleidsperiode wordt een beleid inzake de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (hierna: BOPA) vastgesteld;
- Het team draagt bij aan het omgevingsplan dat in 2032 actueel, volledig en toekomstbestendig is.

Financiën

- Het dekkingspercentage van de leges is 70% of hoger.

3. Stand van zaken

3.1 Terugblik 2025

Legesverordening

Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet is er behoorlijk wat veranderd voor wat betreft de legesinkomsten. Zo zijn er (bouwtechnische) activiteiten waarover geen leges meer kunnen worden geheven. De gemeenteraad heeft in de kadernota 2025 aangegeven dat zij de leges voor kleine bouwwerken meer kostendekkend wil hebben. Als gevolg daarvan zijn de leges op kleine bouwwerken en activiteiten (zoals in- uitrit, monumenten, kappen) in de verordening voor 2025 verhoogd.

Overstap naar Microsoft 365

Binnen de gemeente Edam-Volendam zijn alle medewerkers in 2025 aan de slag gegaan met de overstap naar Microsoft 365. Dit is een project waardoor er bewuster en slimmer kan worden samengewerkt. Alle documenten zijn verhuisd naar de Cloud. Er hebben sessies plaatsgevonden om deze overstap soepel te laten verlopen en om de samenwerkingsbestanden correct te transporteren.

Kwaliteitscriteria 3.0

De landelijke kwaliteitscriteria voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn vernieuwd. Deze criteria zijn van belang voor een goede en uniforme uitvoering van de doelen van de Omgevingswet door alle overheden. In 2025 zijn de Kwaliteitscriteria 3.0 ingegaan. Inmiddels heeft een toetsing van onze gemeente aan deze nieuwe criteria plaatsgevonden en is de kwaliteitscriteria voor kritieke massa voor VTH voor de gemeente Edam-Volendam opgesteld. Deze zal in 2026 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

Op 21 oktober 2025 is de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie Gemeente Edam-Volendam vastgesteld door het college. Deze strategie is gericht op het kader waarbinnen er uitvoering wordt gegeven aan de vergunning-, toezicht- en handhavingstaken binnen het Omgevingsrecht, de Algemene Plaatselijke Verordening en Bijzondere Wetten in de Gemeente Edam-Volendam. Het beleidsdocument vindt zijn wettelijke grondslag in artikel 13.5 van het Omgevingsbesluit.

4. Wat gaan we doen in 2026?

In dit hoofdstuk zal verder worden toegelicht welke activiteiten en beleidsdoelen er in het komende jaar worden nagestreefd.

4.1 Vergunningen bouwen en milieu

De hoofdtaak van vergunningverlening is het toetsen van vergunningaanvragen. Bij de toets van vergunningaanvragen is het van belang dat deze in overeenstemming is met de huidige beleidsontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, (monumentale) beeldvorming, planologie, milieu en wetgeving.

Activiteiten team vergunning bouwen en milieu:

- vooroverleg verzoeken behandelen;
- aanvragen omgevingsvergunningen behandelen (omgevingsplanactiviteit en technische bouwactiviteit);
- vergunningsvrije activiteiten beoordelen;
- aanvragen Initiatievenloods integraal bespreken;
- meldingen brandveilig gebruik behandelen.

4.2 Vergunningen, meldingen en ontheffingen APV en bijzondere wetten

Op basis van de APV en bijzondere wetten worden vergunningen en ontheffingen verleend en meldingen in behandeling genomen. Deze vergunningen, ontheffingen en meldingen zien op evenementen, drank- en horeca-activiteiten, buurtfeesten, het plaatsen van voorwerpen op of aan een openbare plaats etc.

Activiteiten vergunningen, meldingen en ontheffingen APV en bijzondere wetten:

- aanvragen vergunningen behandelen;
- meldingen behandelen;
- integrale organisatie van evenementen;
- ontheffingen verlenen;
- afgeven verklaringen van geen bezwaar;

4.3 Adviescommissie fysieke leefomgeving

De adviescommissie fysieke leefomgeving toetst de plannen aan de redelijke eisen van welstand.

Activiteiten adviescommissie fysieke leefomgeving:

- het voorbereiden en toelichten van plannen bij Mooi-N-H-adviseurs omgevingskwaliteit;
- uitvoering geven aan de ambtelijke welstandelijke sneltoets;
- advies geven op basis van het welstandsbeleid.

In artikel 22.7 van de Bruidsschat (behorende tot het tijdelijke deel van het Omgevingsplan) worden de regels omschreven voor het toetsen van plannen aan redelijke eisen van welstand.

4.4 Voorlichting omgevingsvergunning

Met de komst van de Omgevingswet is er veel veranderd in regelgeving, zo ook voor vergunningsvrije bouw mogelijkheden. Bij zowel de nieuwe als de oude regelgeving is het voor de burger en ondernemers niet eenvoudig om zich een weg te banen door de regelgeving. Ondanks dat de Omgevingswet regels bundelt en beoogt deze eenvoudiger te maken, blijft het voor een burger of ondernemer een lastige taak om deze regels te begrijpen. Bij vergunningverlening worden dan ook vaak schriftelijk maar ook telefonische vragen gesteld over de vergunningsvrije bouw mogelijkheden. Daarnaast wordt er voorlichting gegeven op de gemeentelijke website en kan er via het Digitaal stelsel omgevingswet een vragenformulier worden doorlopen, waaruit de conclusie volgt of er een omgevingsvergunning benodigd is of niet.

4.5 Bezwaar en beroep

Belanghebbenden hebben de mogelijkheid in bezwaar te gaan en beroep aan te tekenen tegen besluiten. In het afgelopen jaren hebben we gemerkt dat er sprake is van een toename van bezwaar en beroepschriften. Veel bezwaren en beroepen zijn geregeld herleidbaar naar burenruzies én conflicten en nemen veel tijd in beslag.

4.6 Toezicht en handhaving

4.6.1 Uitgangspunten

In het VTH-beleid worden uitgangspunten beschreven die van belang moeten worden geacht bij het toezicht houden en handhavend optreden. Deze uitgangspunten zijn als volgt beschreven:

Toezicht

Inwoners en bedrijven hebben een eigen verantwoordelijkheid

Door de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna: Wkb) en het stelsel van private kwaliteitsborging is meer verantwoordelijkheid verschoven van de overheid naar burger en bedrijf. Daarnaast is de toezichthoudende rol die de gemeente had verschoven naar bijvoorbeeld bestaande bouw en gebruik. De gemeente Edam-Volendam is meegegaan in deze ontwikkeling en heeft zich aangepast aan haar veranderende rol naar burger en bedrijf toe en heeft de interne organisatie daarop aangepast.

Waar mogelijk wordt integraal toezicht gehouden

Door veel integraal te controleren wordt een bijdrage geleverd aan een vermindering van de toezichtlast. Er wordt zoveel mogelijk samen met de partners gecontroleerd. De Omgevingswet verplicht de gemeente ook het toezicht te coördineren en te zorgen voor één handhavingstraject. Daarnaast zorgt het voor verbeterde dienstverlening naar het bedrijfsleven toe.

Toezicht vindt gebiedsgericht en signaal gestuurd plaats

De ervaring heeft geleerd dat door een gerichte inzet van toezicht en consequent optreden tegen overtreders goede resultaten kunnen worden bereikt. Signalen van inwoners en bedrijven spelen een rol bij het bepalen waar het toezicht in wordt gezet. Zij zijn immers als geen ander op de hoogte van wat er in een bepaald gebied speelt.

4.6.2 Toezicht

De Wkb is gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking getreden. Uit het nieuwe stelsel van kwaliteitsborging volgt dat onafhankelijke kwaliteitsborgers controleren of (nieuwbouw) bouwwerken, behorende tot gevolgklasse 1, voldoen aan de wettelijke technische bouweisen. Daarentegen blijft de gemeente wel het bevoegd gezag bij gevolgklasse 1 bouwwerken en behoudt zij een rol in de toezicht en handhaving van deze bouwwerken. Kortgezegd betekent dit dat als een bouwwerk onder gevolgklasse 1 valt, de gemeente de meldingen van de bouwactiviteiten beoordeelt. Zo wordt er een melding ingediend uiterlijk 4 weken voor de start van een bouwwerk en controleert de gemeente of deze melding compleet is. Indien er tijdens de bouwwerkzaamheden strijdigheden worden geconstateerd, is het aan de kwaliteitsborger om dit te melden bij de gemeente. De gemeente kan dan besluiten om de bouw stil te leggen. Voordat een bouwwerk in gebruik kan worden genomen, is het benodigd dat er een gereed melding wordt ingediend bij de gemeente. De gemeente controleert vervolgens of de kwaliteitsborging is uitgevoerd conform de regels.

Gevolgklasse 1 is de laagste risicoklasse waar bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden onder vallen. De verbouwactiviteiten worden op een nader door de minister te bepalen moment ondergebracht in de Wkb.

De gemeente behoudt het toezicht op bouwwerken die zich verhouden tot gevolgklasse 2 en 3. Onderstaand schema geeft een weergave van een aantal voorbeelden in de verschillende gevolgklassen.

Gevolgklasse 1: Beperkte persoonlijke gevolgen

- Woningen
- Vakantiewoningen
- Bedrijfspanden (industriefunctie) van maximaal 2 bouwlagen
- Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde tot maximaal 20 meter hoog (masten, antennes etc.)

Gevolgklasse 2: Reële kans op persoonlijke gevolgen

- Bibliotheken
- Gemeentehuizen
- Onderwijsgebouwen
- Woongebouwen tot 70 meter hoog

Gevolgklasse 3: Kans op aanzienlijke persoonlijke gevolgen

- Metrosations
- Voetbalstations
- Ziekenhuizen
- Gebouwen hoger dan 70 meter

Voor het team Bouw & Milieu zijn de volgende vormen van toezicht te onderscheiden:

- Toezicht omgevingsvergunning;
- Toezicht bestaande voorraad onder de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
- Toezicht Omgevingsplan en gebruik;
- Toezicht naar aanleiding van klachten en meldingen;
- Toezicht op illegale slopen;
- Toezicht op staat van volkshuisvesting;
- Toezicht (brand) veiligheidseisen;
- Toezicht op welstandsexcessen;
- Toezicht op monumenten;
- Horecacontroles en metingen.

Integraal worden er ook onaangekondigde controlebezoeken gebracht aan bedrijven binnen de gemeente om onder andere ondermijning tegen te gaan. Deze controles worden geïnitieerd door de sectie Veiligheid van de gemeente in samenwerking met de andere ketenpartners (Omgevingsdienst IJmond, Politie, Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland etc.).

4.6.3 Handhaving

Klachten en meldingen

Door inwoners en ondernemers worden er veel klachten en meldingen ingediend bij de gemeente. Vaak hebben deze klachten en meldingen te maken met een burenruzie of conflictsituaties. Om burgers ook sociaal te helpen wordt er de mogelijkheid tot buurtbemiddeling bij Beter Buren aangeboden. Dit is een onafhankelijke partij waar getrainde bemiddelaars en coaches met burgers in gesprek gaan en ook een helpende hand bieden om burenen met elkaar in gesprek te laten gaan en tezamen naar een oplossing te zoeken. Indien er al aangiftes of officiële processen (rechtszaken) in behandeling zijn, kan er geen gebruik worden gemaakt van Beter Buren. Uit de praktijk volgt dan ook dat burgers vaak niet openstaan voor een gesprek en de voorkeur hebben aan de situatie waarbij de gemeente handhavend optreedt.

Door de toenemende mate van onenigheid tussen burgers worden er jaarlijks veel handhavingsverzoeken ingediend. De gemeente heeft een beginselplicht tot handhaving, waardoor deze verzoeken ook in behandeling moeten worden genomen en worden afgehandeld. Het behandelen en afhandelen van een handhavingsverzoek neemt de nodige tijd in beslag, aangezien er uitvoerig gecontroleerd dient te worden en nauwkeurig beleid en regelgeving getoetst dient te worden. Zowel de handhavingsverzoeker als de overtreder heeft de mogelijkheid om in bezwaar te gaan tegen het handhavingsbesluit. Deze werkzaamheden nemen een groot deel van de going concern in beslag.

Handhaving

Inwoners en bedrijven hebben een eigen verantwoordelijkheid

Met de komst van de Omgevingswet is een nieuwe generatie wet- en regelgeving ontstaan. Deze wetswijziging is mede ingegeven door een veranderende houding tussen burger en overheid. In deze verhouding willen burgers en bedrijven meer vrijheid en een overheid op afstand. De gemeente Edam-Volendam spreekt deze verhouding aan, omdat zij goed aansluit bij haar visie van een krachtige en doelmatige overheid die streeft naar een efficiënte samenleving. De gemeente vindt het vanuit deze visie van groot belang dat inwoners en bedrijven zelf hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de naleving van de voor hen geldende regels. De insteek van de verantwoordelijkheid zoveel mogelijk daar laten waar deze hoort, sluit aan bij deze benadering. Bij de inzet van handhavingsinstrumenten kiest de gemeente de instrumenten die tegen zo laag mogelijke kosten het meeste rendement opleveren. Om die reden kiest de gemeente – waar dat mogelijk en verantwoord is – dan ook voor oplegging van een last onder dwangsom in plaats van een last onder bestuursdwang. De bestuurlijke kosten zijn bij dit instrument lager, terwijl de verantwoordelijkheid voor het ongedaan maken van de overtreding bij de overtreder ligt. Een nadeel hiervan is dat als de dwangsom verbeurd is en de overtreding niet ongedaan is gemaakt het niet het gewenste resultaat oplevert.

De handhaving is eenduidig, helder en transparant

De gemeente Edam-Volendam wil duidelijk zijn over wat wel en niet is toegestaan. Eenduidigheid betekent dat de gemeente bij geconstateerde overtredingen consequent en voorspelbaar handelt. De handhaving vindt daarom zo veel mogelijk gestandaardiseerd plaats volgens heldere procedures. Doordat vergelijkbare situaties op vergelijkbare wijze worden afgehandeld worden willekeur en rechtsongelijkheid voorkomen. Dat de handhaving transparant is, blijkt onder meer uit het feit dat de activiteiten op het gebied van handhaving schriftelijk worden vastgelegd. Dit geldt niet alleen voor de stappen in de beleidscyclus (visie, Strategie, prioriteitstelling) maar ook voor de administratieve organisatie en de procedures. Via het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma en Jaarverslag zal de wijze van uitvoering inzichtelijk worden gemaakt en verantwoording aan de gemeenteraad worden afgelegd.

De handhaving vindt risicogericht plaats

In beginsel treedt de gemeente Edam-Volendam tegen iedere overtreding op. Gelet op de hoeveelheid handhavingstaken kan de gemeente echter niet tegen elke overtreding met evenveel prioriteit optreden. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden. De keuze en welke taken worden uitgevoerd is voor een belangrijk deel gebaseerd op een risicoanalyse en de daaruit voortvloeiende prioriteiten in het VTH beleid. Voor een ander deel bepalen bestuurlijk en landelijk vastgestelde prioriteiten welke taken worden opgepakt.

De gemeente voert regie op de handhaving

De regiefunctie komt tot uiting in de gemotiveerde keuzes die de gemeente Edam-Volendam maakt met betrekking tot de aard, omvang en intensiteit van toezicht en handhaving. Regie voeren op handhaving betekent dat de gemeente proactief optreedt en tot actie overgaat naar aanleiding van incidenten, meldingen en handhavingsverzoeken.

Slecht gedrag wordt daadkrachtig aangepakt, goed gedrag wordt beloond

Regels die zorgvuldig tot stand zijn gekomen moeten worden nageleefd. Wanneer dat niet gebeurt, treedt de gemeente daadkrachtig op. De daadkracht blijkt enerzijds uit het feit dat het handhavingstraject pas wordt afgesloten nadat de overtreding is beëindigd en anderzijds uit het feit dat een overtreder die erom bekend staat er slecht naleefgedrag op na te houden vaker wordt gecontroleerd. Wanneer een last onder dwangsom is verbeurd, wordt ook daadwerkelijk overgegaan tot invordering. Tegelijkertijd zet de gemeente dit instrument ook preventief in, met als doel om naleving af te dwingen voordat de dwangsom daadwerkelijk wordt verbeurd.

De gemeente Edam-Volendam geeft het goede voorbeeld

Net als haar inwoners heeft ook de gemeente Edam-Volendam te maken met regels waaraan zij zich moet houden. Goed voorbeeld doet goed volgen. De gemeente heeft als initiatiefnemer vaak te maken met regelgeving, bijvoorbeeld omgevingsvergunningen voor bouwen, milieu, brandveilig gebruik en afwijken van het omgevingsplan. Als de eigen gemeentelijke organisatie in de fout gaat en regels overtreedt waar zij zich aan dient te houden, vindt handhaving op de gebruikelijke wijze plaats.

Samenwerking in keten

Samenwerking met ketenpartners als politie Zaanstreek-Waterland, Provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Omgevingsdienst IJmond, is van groot belang voor een goede handhaving. De gemeente zal de samenwerking blijven benutten.

4.7 Beleidsontwikkeling

Binnen de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling wordt er veel aandacht besteed aan het ontwikkelen en aanpassen van beleidsdocumenten. Deze beleidsdocumenten dienen als toetsingskader voor de vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Vanuit vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt input geleverd richting de beleidsontwikkelaars. In 2026 zal er met name worden gewerkt aan het omgevingsplan fase 1 'bestaande woonwijken'. Uitgangspunt is dat er per jaar 3 tot 4 wijzigingsbesluit van omgevingsplan zullen worden voorbereid. Vergunningverlening, toezicht en handhaving zal vanuit de uitvoering hierin een actieve rol spelen.

In 2026 zullen vanuit vergunningverlening, toezicht en handhaving de volgende beleidsdocumenten worden opgesteld:

- Uitvoeringsprogramma VTH-2026
- Jaarverslag 2025
- Actualisatie legesverordening

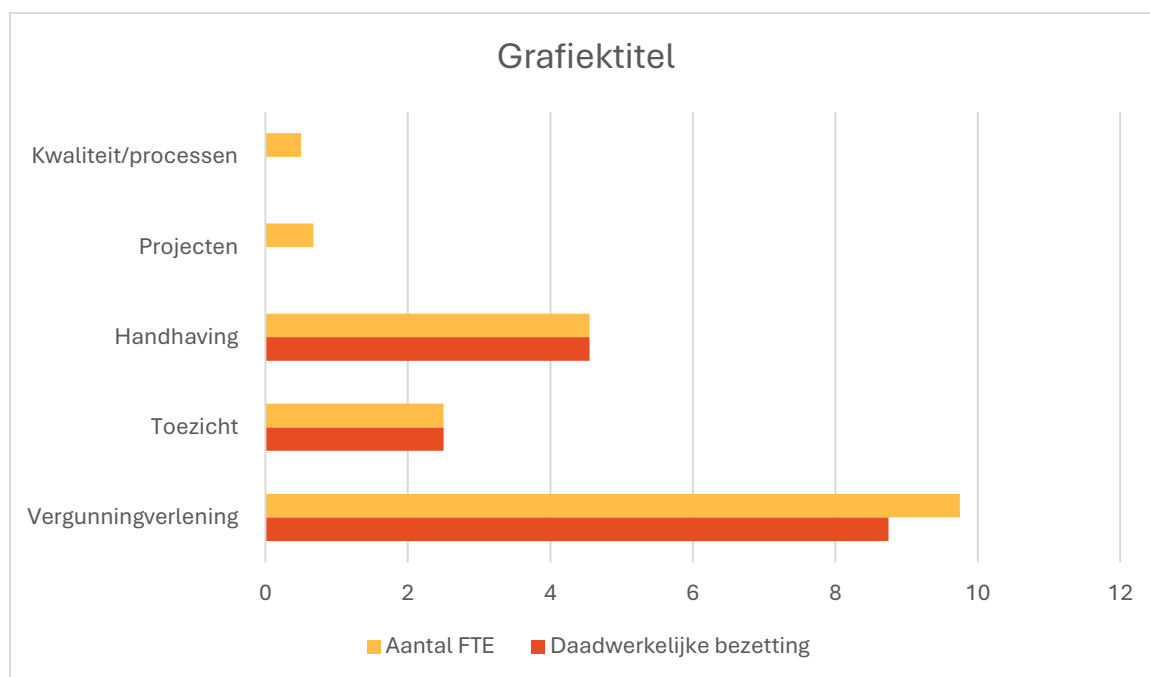

5. Middelen

5.1 Personele middelen

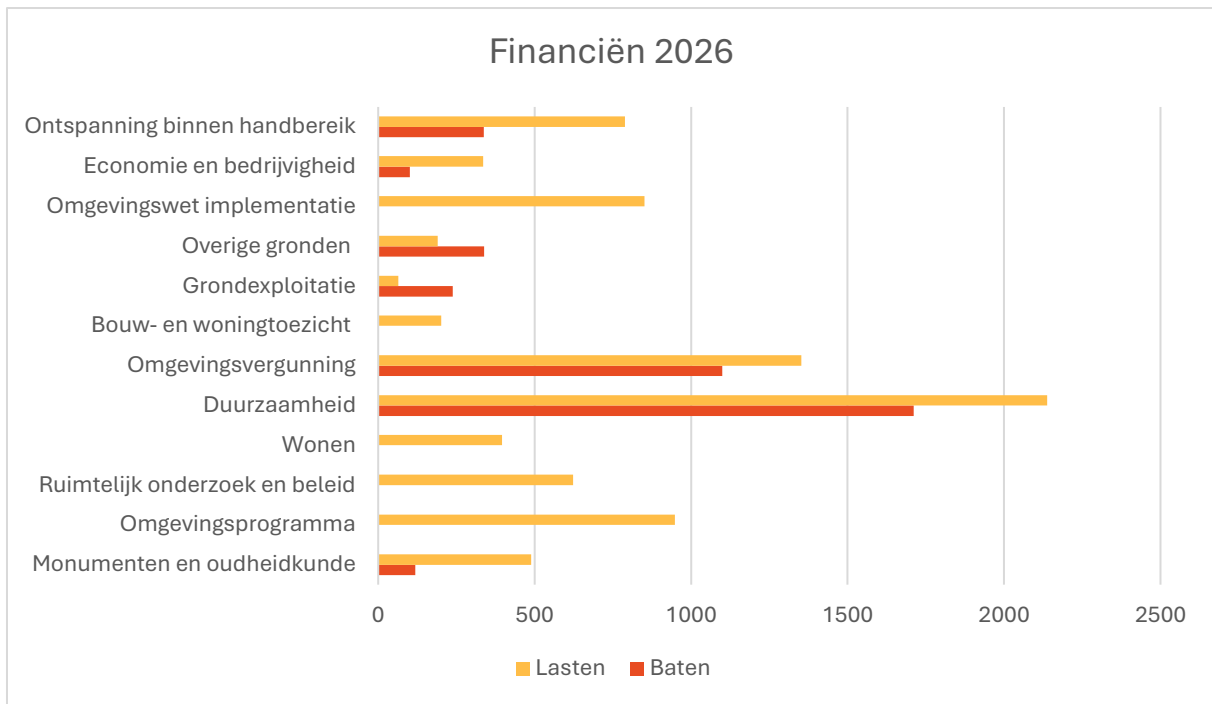
Voor de uitvoering van de VTH-taken wordt jaarlijks een urenraming gemaakt. In het onderstaande overzicht wordt weergegeven hoeveel fulltime-equivalent er beschikbaar is per functieonderdeel en hoeveel er hiervan daadwerkelijk is vervuld.

Niet alle fulltime-equivalent is op dit moment vervuld. Voor het functieonderdeel vergunningverlening wordt invulling gezocht zodat de personele bezetting voor 2026 optimaal is. Op basis van de jaarcijfers wordt er mogelijk wel of geen invulling gegeven aan deze openstaande equivalent.

5.2 Financiële middelen

In de begroting worden alle financiële middelen uitgewerkt. Deze is te vinden via de gemeentelijke website. In het onderstaande overzicht bevinden zich de lasten en baten van 2026, die verbondenheid hebben met de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling. Voor een volledig beeld van de financiële middelen wordt verwezen naar programma 3 van de begroting.

5.3 Organisatorische criteria

Binnen de beleidscyclus van de vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken (VTH) worden eisen gesteld. Deze eisen worden ook wel de procescriteria genoemd en worden uiteindelijk gevormd door een beleidsvormende cyclus en een uitvoerende cyclus. In het onderstaande schriftelijke overzicht wordt aangegeven hoe er uitvoering wordt gegeven aan deze verschillende beleidsmatige elementen.

Rapportage en evaluatie

1. Het is belangrijk dat veranderingen binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving worden gerapporteerd en gemonitord. Uiteindelijk vinden er meerdere evaluatiemomenten plaats. Zo dient er elke vier jaar een risicoanalyse te worden opgesteld waaruit globaal blijkt wat de naleving van wet- en regelgeving is en de niet-nalevingkans. Daarnaast dient er jaarlijks een verantwoordingsrapportage te worden opgesteld, in de vorm van een jaarverslag. Het jaarverslag bevat meetbare conclusies over de mate van uitvoering van het uitvoeringsprogramma. Overigens vindt elke vier jaar een uitvoerige beleidsevaluatie plaats, waar in wordt gegaan op de bijdrage aan de beleidsdoelen, de beheersing van risico's en prioriteiten. De uiteindelijke resultaten van de beleidsevaluatie kunnen ertoe leiden dat de risicoanalyse dient te worden bijgesteld.

Strategisch beleidskader

2. In het VTH-beleid zijn prioriteiten vastgesteld en vertaald in meetbare doelstellingen die toezien op alle VTH-taken. In het uitvoeringsprogramma wordt uitvoering gegeven aan de manier waarop beleidsdoelen per jaar worden opgedeeld.

Operationeel beleidskader

3. Met het operationeel beleidskader wordt weergegeven welke nalevingsstrategie op welke doelgroep zal worden toegepast, om zo het nalevingsgedrag te verbeteren en de gestelde doelen te bereiken. De nalevingsstrategie voor de VTH-taken bestaat uit een preventiestrategie, toezicht strategie, gedoogstrategie en sanctiestrategie. Deze nalevingsstrategie wordt uitvoerig behandeld in het VTH-beleid.

Planning en control

4. Bij de planning en control fase wordt invulling gegeven aan de personele capaciteit, benodigde financiële middelen die noodzakelijk zijn voor de gestelde doelen. Deze fase wordt jaarlijks vastgesteld in hoofdstuk 5 van het Uitvoeringsprogramma.

Vorbereiding, uitvoering en monitoring

Om ervoor te zorgen dat de afdeling Ruimtelijke ontwikkeling op een juiste wijze uitvoering geeft aan de VTH-taken, handelen zij op basis van vastgestelde procedures, processen en protocollen.

Bij de uitvoering is het van belang dat de VTH-taken hoofdzakelijk gescheiden worden uitgevoerd, maar waar nodig ook overlap vinden met elkaar.

Door geautomatiseerde systemen is het mogelijk om meetbare resultaten en voortgangen op de uitvoering van het beleid te monitoren. Deze informatie wordt verwerkt in het jaarverslag.

5.4 Kwaliteitscriteria

Voor de uitvoering van de VTH-taken gelden verplichte kwaliteitscriteria. Deze kwaliteitscriteria zien toe op de kritieke massa, hiermee wordt bedoeld: de frequentie, deskundigheid, competenties en de werkervaring van de medewerkers. Er worden specifieke eisen gesteld aan de opleiding, aanvullende kennis, werkervaring, frequentie en competenties van de medewerkers.

Opleiding, aanvullende kennis, werkervaring, frequentie en competenties

Om een beeld te geven van de verschillende kwaliteitseisen worden een aantal elementen toegelicht.

Binnen de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling wordt aan de medewerkers een scala aan opleidingsmogelijkheden aangeboden. Indien de medewerkers proactief op zoek gaan naar aanvullende kennisbijeenkomsten/opleidingen wordt hier gehoor aan gegeven. Daarnaast worden de medewerkers bij wijzingen van wetgeving actief geschoold. Op deze manier blijft de kennis actueel en toepasbaar.

Er worden eisen gesteld aan de frequentie en ervaring van medewerkers en aan het aantal medewerkers dat beschikbaar moet zijn voor het uitvoeren van een taak. Op de meeste deskundigheidsgebieden zijn voldoende mensen beschikbaar, echter is dit op één gebied niet het geval. De reden hiervoor is dat sommige taken binnen dit deskundigheidsgebied binnen onze gemeente weinig voorkomen. Het is niet nodig om hiervoor mensen aan te nemen, het werkaanbod is simpelweg te beperkt. Echter wordt er wel van de mogelijkheid gebruik gemaakt om hiervoor de hulp van onze ketenpartners in te schakelen of budget beschikbaar te stellen voor eventuele inhuur van kennis uit de markt.

Verordening Uitvoering en Handhaving omgevingsrecht gemeente Edam-Volendam

Per 1 januari 2024 is de verordening Uitvoering en Handhaving omgevingsrecht gemeente Edam-Volendam van kracht geworden. Deze verordening is vastgesteld op grond van de artikelen 18.20 en 18.23 van de Omgevingswet. In artikel 18.20 van de Omgevingswet staat beschreven dat er een zorgplicht geldt voor alle VTH-taken van het bevoegd gezag. Hoe en op welke manier de gemeente die VTH-taken invult, mogen zij zelf bepalen. De gemeente Edam-Volendam heeft dit geregeld in de verordening Uitvoering en Handhaving omgevingsrecht gemeente Edam-Volendam, meer specifiek wordt hierin de kwaliteit van de thustaken (taken die door de gemeente zelf worden uitgevoerd bijvoorbeeld het verlenen van omgevingsvergunningen en het toezicht houden op omgevingsvergunningen), de basistaken (die verplicht door de Omgevingsdienst worden uitgevoerd) en de plustaken (specialistische milieuadviezen, bodemtaken etc.) omschreven.

Nieuwe kwaliteitscriteria

Per 1 januari 2025 gelden er nieuwe kwaliteitscriteria voor VTH-medewerkers, de Kwaliteitscriteria 3.0. Deze criteria zijn van belang voor de uitvoering van de doelen van de Omgevingswet. De gemeente dient uitvoering te geven aan deze nieuwe kwaliteitseisen.

5.5 Procescriteria

Scheiding VTH

Eén van de belangrijkste procescriteria is de scheiding van vergunningverlening, toezicht en handhaving op persoonsniveau. Er mogen dus geen combinatiefuncties zijn. Voor alle activiteiten binnen de gemeente is deze scheiding aanwezig. Eveneens op objectniveau wordt geborgd dat er een scheiding is tussen vergunningverlening, toezicht in de bouwfase en het toezicht in de gebruiksfase

Opleiding en middelen

De Kwaliteitscriteria richten zich op deskundigheidsgebieden, waarin eisen worden gesteld inzake opleidingen, beschikbare formatie en minimale tijdsbesteding per onderdeel. Door het ontwikkelen van kennis, ervaring en vaardigheden ontstaat er een juiste balans tussen enerzijds de inhoud van het werk en anderzijds de capaciteiten en ambities van de medewerkers. Er worden dan ook middelen aangeboden zoals abonnementen op vakliteratuur en technische hulpmiddelen.

Kennis

Medewerkers hebben het opleidingsniveau MBO+ of HBO/ Universitair. Bij voorkeur wordt deze kennis nog aangevuld met een algemene bestuursrechtelijke opleiding. Indien er niet aan het algehele opleidingsniveau wordt voldaan, wordt de betreffende medewerk(st)er ingeschreven voor een dergelijke opleiding. Op deze manier ontstaat er een brede en gedegen basis om in te kunnen spelen op de dynamiek binnen het overheidsveld.

Communicatie vaardigheden

Bij de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling wordt er veel gecommuniceerd met burgers en bedrijven. Er is sprake van klantcontact bij het afgeven van vergunningen, het behandelen van verzoeken en bij het uitoefenen van toezicht en handhaving. De medewerkers dienen daarom goede communicatieve vaardigheden te bezitten om tegemoet te komen aan de eisen van een professionele overheidsorganisatie.

5.6 Samenwerkingen

Binnen de gemeentelijke organisaties en daarbuiten vinden er samenwerkingen plaats. VTH-taken kunnen nogal complex van aard zijn, waardoor afstemming ten behoeve van brandveiligheid, civieltechnische aspecten, milieuaspecten, verkeersveiligheid, welstand, monumenten, welstand en archeologie noodzakelijk is. Daarnaast is de gemeente afhankelijk van andere externe partijen. Zo wordt er in 2025 samengewerkt met en uitgevoerd door de Omgevingsdienst IJmond, Veiligheidsregio Zaanstreek- Waterland, de politie, de provincie Noord-Holland, het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier en omliggende gemeenten.

Omgevingsdienst IJmond

De Omgevingsdienst IJmond voert de toezicht en handhavingstaken op het gebied van milieu uit voor de gemeente. De samenwerkingsafspraken tussen de Omgevingsdienst IJmond en de gemeente liggen vast in een gemeenschappelijke regeling. De Omgevingsdienst IJmond stelt jaarlijks een jaarverslag en uitvoeringsprogramma op. Hiernaast hebben de gemeente en de ODIJ afspraken gemaakt in een dienstverleningsovereenkomst.

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

De Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland is verantwoordelijk voor de voorbereiding van bestrijding van rampen en crisissen voor de inwoners en bezoekers van de regio. Daarnaast treedt de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland op als adviseur van de brandveiligheid en het toezichthouden op verleende gebruiksmeldingen en vergunningen.

De samenwerkingsafspraken tussen de VrZW en de gemeente liggen vast in een gemeenschappelijke regeling. Er vindt periodiek afstemming plaats.

Politie Zaanstreek-Waterland

De politie speelt een belangrijke rol als veiligheidspartner bij onder andere crisissen en rampen. Het is belangrijk dat hulpdiensten hun werk veilig en ongestoord kunnen uitvoeren en dat situaties niet escaleren. De politie heeft hierin een belangrijke taak.

Provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland houdt toezicht op de wettelijke kwaliteitseisen van de Omgevingswet. Het interbestuurlijke toezicht van de provincie richt zich op taken zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving, de ruimtelijke ordening, milieu, externe veiligheid en erfgoed/ monumenten. Jaarlijks vindt er een beoordeling plaats.

Hoogheemraadschap Holland Noorderkwartier

De gemeente werkt samen met het waterschap op het gebied van toezicht en handhaving van zaken die grondwater of oppervlaktewater gerelateerd zijn, zoals waterkwaliteit- en kwantiteit, medegebruik van openbaar water en nautisch toezicht op vaarbewegingen. Er zijn regionaal werkafspraken gemaakt.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Er wordt bij een vergunningaanvraag voor herbestemming, verbouwing en/of restauratie met ingrijpende gevolgen voor een rijksmonument advies ingewonnen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daarnaast wordt er indien nodig aanvullende advies over specialistische onderwerpen ingewonnen.

Omliggende gemeenten

De omliggende gemeenten werken zo nu en dan op verschillende manieren samen om hun VTH-taken effectief en efficiënt uit te voeren. De samenwerking is gericht op het waarborgen van veiligheid, leefbaarheid en een rechtvaardige naleving van regelgeving. De omliggende gemeenten werken vooral samen indien de onderwerpen of uitdagingen de grenzen van de gemeente overstijgt.

6. Bijlagen

6.1 Indicatoren overzicht

In het VTH-beleid zijn indicatoren opgenomen waardoor de doelstellingen worden gemonitord. Deze indicatoren worden gemeten en gepubliceerd door middel van het jaarverslag, controle door collega's (4-ogen principe), klanttevredenheidsonderzoek, analyse van de vergunningen, audit, de omnibus enquête en meetgegevens.

Overzicht indicatoren VTH (inclusief milieu)

- Aantal van de reguliere bouwcontroles naar aanleiding van een vergunning voor de activiteit bouwen waarin één of meerdere regels ten aanzien van constructieve veiligheid, brandveiligheid of het omgevingsplan wordt overtreden;
- Aantal welstandsexcessen en aantal welstandsadviezen;
- Waardering door de burgers van het woon-, leef- en bedrijfsklimaat;
- Percentage van de vergunningen waarin bij de adviezen het aspect veiligheid is meegenomen;
- Percentage BENG-toetsingen bij aanvragen om omgevingsvergunning nieuwbouw (woningbouw/utiliteitsbouw);
- Aantal certificeringen energieprestatie utiliteitsgebouwen;
- Gegeven informatie aan inwoners en bedrijven over energiebesparende maatregelen;
- Aantal overtredingen bij controles;
- Waarderingspercentage van de klanten voor het doorlopen vergunningenproces;
- Doorlooptijd van de omgevingsvergunningen;
- Percentage afgehandelde vergunningen binnen wettelijke termijn;
- Percentage van de bezwaar- en beroepschriften dat ongegrond is;
- Aantal bezwaar- en beroepzaken;
- Dekkingspercentage van de leges.

Richtlijnen voor monitoring

Als richtlijnen voor de monitoring kunnen aangehouden worden:

- Niet voor elke indicator hoeft een 100% controle plaats te vinden, maar kan volstaan met een steekproef van 5 cases;
- Alle indicatoren worden gescoord in hetzelfde kalenderjaar (gelijklopend met het Uitvoeringsprogramma);
- Aantallen worden niet door middel van een steekproef vastgesteld maar volledig in kaart gebracht.